

ЗВІТ ENERGY INTELLIGENCE СТОСОВНО СИТУАЦІЇ НА РИНКУ НАФТИ

А. В. Бобровицький, к. геогр. н., головний консультант відділу нових викликів центру зовнішньополітичних досліджень НІСД

3 березня 2022 року одна з провідних аналітичних компаній у сфері енергетики Energy Intelligence (далі – EI) опублікувала огляд¹ щодо ситуації на світовому ринку нафти у зв'язку з посиленням санкційного тиску на Російську Федерацію після її вторгнення в Україну.

У своєму огляді EI відмічає, що посилення санкцій, політичний тиск та потенційні втрати для репутації від продовження бізнесу в РФ вплинули на рішення західних нафтових компаній відмовитись від значних операцій в цій країні та колективно вивести активи на суму близько 25 млрд дол США.

Провідні нафтові компанії Exxon Mobil, Shell та Equinor оголосили про вихід із спільних проєктів з РФ, а BP p.l.c. зобов'язалась продати свою частку в розмірі 19,75% у контрольованій державою Роснефті, що складає близько 14 мільярдів доларів. Водночас TotalEnergies заявила про відмову від нових інвестицій, але залишається серед акціонерів Новатек².

Російські нафтові компанії поки утримуються від коментарів щодо потенційного впливу нових жорстких західних санкцій. Але вихід великих компаній неодмінно вплине на операції з видобутку у РФ. Передбачалося, що міжнародні компанії мали розділити фінансові ризики (зокрема пов'язані з геологорозвідувальними роботами) на прикордонних та офшорних проєктах, зокрема на суші в Арктиці. Можливо, більш небезпечною для російського нафтодобування, ніж втрата фінансових партнерів, є втрата доступу до західних технологій, з якою стикаються російські компанії. Іноземні фірми зазвичай ділилися технологіями з російськими партнерами.

¹ <https://www.energyintel.com/petroleum-intelligence-weekly>

² Російська газова компанія, яка є другою за обсягами видобутку природного газу в Росії.

«Газпромнафта» та Shell разом планували впровадити найсучасніші цифрові технології для оптимізації виробництва на діючих виробничих потужностях.

Російські нафтові компанії вже інтегрували багато західних технологій у свою діяльність і розробили власні рішення, особливо з 2014 року, коли вперше були введені західні санкції. Проте доступ до нових технологій тепер може бути ускладненим та можуть виникнути більш серйозніші проблеми, якщо глобальні нафтосервісні компанії, такі як Schlumberger³, які надають більшу частину технологічних рішень, вирішать припинити співпрацю.

За підрахунками ЕІ, експорт російської нафти вже скоротився на 1,5 млн барелів на добу, тоді як експорт нафтопродуктів впав на 1 млн барелів на добу. Наразі незрозуміло, чи падіння експорту нафти та нафтопродуктів з РФ на 30 % залишиться на цьому рівні чи буде продовжувати скорочення. Це вже призвело до зростання ціни на нафту Brent до 119 доларів за барель.

Скорочення експорту пов'язано також з проблемами логістичного характеру, оскільки російські танкери не приймаються більшістю портів світу та існують фінансові та інші проблеми з використанням морського транспорту. Однак експорт продовжується трубопровідним транспортом, на який санкції наразі впливають менше. За даними ЕІ Росія щоденно експортує до Європи 1 млн. барелів; 800 тис. барелів до Китаю та 600 тис. барелів до інших країн Азії. Вплив на ці маршрути поставок міг би стати суттєвим чинником у обмеженні експорту нафти та нафтопродуктів з РФ.

США ведуть активний діалог з ОПЕК+ та Іраном щодо збільшення видобутку та експорту сирої нафти для заміщення нафти з РФ. За інформацією ЕІ Іран заявив про можливість збільшення експорту з 2,5 млн барелів на день до 4 млн. ОПЕК+ на чолі з Саудівською Аравією заявили про можливість збільшення поставок нафти на 400 тис. барелів на добу у квітні ц.р. Окрім того США заявили про розконсервування власних запасів в об'ємі 60 мільйонів барелів.

Проте, наразі Саудівська Аравія (50 % видобутку нафти ОПЕК) та ОАЄ (25 % видобутку нафти ОПЕК) зайняли вичікувально позицію щодо нападу РФ на Україну. Це чітко відобразилось під час голосування з розгляду питання щодо агресії РФ в Україні на Генеральній Асамблеї ООН.

Водночас можна стверджувати, що скорочення постачання нафти і нафтопродуктів з РФ спричинили саме самостійні рішення світових судноплавних компаній, трейдерів та нафтопереробних компаній. Завдяки їх відмові від використання, закупівель, транспортування російської нафти експорт нафтопродуктів скоротився на третину.

³ Найбільша сервісна компанія з обслуговування нафтових родовищ.